

*В.О. Зінченко, Г.Т. Карчева, канд. екон. наук,
Національний банк України*

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НОВИХ ПІДХОДІВ ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ РІВНЯ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ

В останні роки банківська система стрімко зростає. В умовах динамічного зростання обсягів активно-пасивних операцій банкам вдалося забезпечити певні якісні зміни. Активне нарощування обсягів діяльності супроводжувалося покращенням якості активів, забезпеченням рентабельності діяльності на достатньому рівні. Частка прострочених та сумнівних кредитів за 2005-2007 роки зменшилася з 3,2 до 1,3 % від кредитного портфеля. Рентабельність активів за останніх 3 роки збільшилася з 1,07 до 1,5 %.

У той же час ризик надвисоких темпів зростання супроводжувався зниженням рівня капіталізації, зростанням ризику ліквідності через підвищену незбалансованість активів і пасивів за строками, підвищенням кредитного ризику в зв'язку з так званим кредитним бумом, зокрема, активним кредитуванням населення, стрімким зростанням іпотечного кредитування, зростанням валютного ризику, пов'язаного зі значними обсягами активно-пасивних операцій в іноземній валюті, високими темпами їх зростання, значним розміром в абсолютному значенні, відкритої валютної позиції (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка рівня капіталізації банків України в розрізі груп банків, %

Назва	Темп приросту за 2007 рік		Значення Н2	
	Регулятивний капітал	Активи	2006 р.	2007 р.
Група I	114,82	101,08	11,79	12,27
Група II	74,41	55,29	12,47	14,55
Група III	66,85	49,02	15,57	16,83
Група IV	-1,75	13,09	26,93	23,21
Система	75,62	75,31	14,19	13,92

Незважаючи на те, що в 2007 році в умовах надвисоких темпів зростання обсягів діяльності в цілому по банківській системі було забезпечено пропорційне зростання капіталу та активів (75,6 і 75,3 % відповідно), рівень капіталізації банківської системи знизився. Значення нормативу адекватності регулятивного капіталу зменшилося з 14,19 до 13,92 %. Високими були й довгострокові розриви між активами і пасивами зі строком погашення більше 1 року – 12,7 % від активів. Поряд з підвищеним ризиком ліквідності, спостерігалось зростання валютного ризику. Активи в іноземній валюті по банківській системі за 2007 рік збільшилися з 158 до 282 млн. грн. і становлять 45,6 % від загальних активів.

З метою недопущення зростання ризиків у діяльності банків та підвищення їх фінансової стабільності Національний банк змушений був прийняти постанову № 458, згідно з якою передбачено покриття капіталом не тільки кредитного ризику, але й валютного ризику та довгострокового ризику ліквідності. При розрахунку активів, зважених на ризик, враховується також перевищення довгострокових активів над довгостроковими пасивами з коефіцієнтом 0,5, а відкрита валютна позиція – з коефіцієнтом 1. Зауважимо, що на дату набрання чинності постанови № 458 всі банки I та II груп виконали норматив адекватності регулятивного капіталу Н2. Разом з тим 15 банків I та II груп мали граничний рівень капіталізації, значення нормативу Н2 становило менше 11 % (на 01.02.2008 – 5 банків).

Про ефективність вжитих заходів свідчить збільшення обсягу регулятивного капіталу на покриття ризиків, підвищення збалансованості активів і пасивів за строками погашення та в розрізі валют. Так, за I квартал 2008 року розриви між активами і пасивами зі строком погашення більше 1 року по банківській системі знизилися з 12,7 до 8,6 %. Тільки серед банків I та II груп, на долю яких припадає більше 80 % активів, 12 банків знизили розриви. Регулятивний капітал за I квартал 2008 року по банківській системі збільшився на 10,2 млрд. грн., тобто на 14,1 % при збільшенні активів на 7,7 %.

Однак, незважаючи на помітне зростання регулятивного капіталу, значення нормативу адекватності регулятивного капіталу знизилося до 13,3 %, а це означає, що для банків України актуальною залишається проблема підвищення рівня капіталізації, зниження ризиків у діяльності банків, забезпечення стабільного функціонування та розвитку банків.

Зінченко, В.О. Оцінка ефективності нових підходів щодо регулювання рівня капіталізації банків в Україні [Текст] / В.О. Зінченко, Г.Т. Карчева // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2008 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2008. – С. 108-110.